

Природа без граници

**Интерпретативни пътеки
по черноморското крайбрежие**

Интерпретативни пътеки по крайбрежието

Черноморска мрежа на неправителствените организации – Варна, съвместно с партньори от други четири черноморски държави осъществява проект „Интерпретативни пътеки по крайбрежието – подкрепа за управлението на защитените природни територии в Черноморския регион“, финансиран от Съвместната оперативна програма „Черноморски басейн 2007–2013 г.“ на ЕС. В рамките на проекта се осъществяват дейности, свързани с опазването на околната среда и устойчивото управление на защитените територии. Опазването на морската околна среда и крайбрежието е едно от най-сериозните регионални предизвикателства. Проектът включва изграждането на интерпретативни пътеки в резервати, природни паркове и други защитени територии, описание на ценни природни, географски и културни дадености по маршрута им, обучение, обмен на опит между експерти на национално и регионално ниво, както и ангажиране на местните общности.

Участници в проекта са пет неправителствени организации от Черноморския басейн. Бенефициент е Черноморска мрежа на неправителствените организации, а нейни партньори са Маре Нострум от Констанца, Румъния, Черноморският клон на Украинската екологична академия на науките от Одеса, Фондацията за устойчиво развитие на Кагул, Молдова и Черноморската екоакадемия от Батуми, Грузия.

Дейностите по проекта разширяват рамката на трансграничното сътрудничество в управлението на защитените природни територии и повишават регионалната информираност за значението на природните

ресурси и устойчивото развитие. Централно място в него заема създаването на двадесет интерпретативни пътеки, по четири във всяка държава, които имат за цел да запознаят посетителите с природното и културно наследство и да ги ангажират с неговото опазване. Паралелно със създаването на пътеките партньорските екипи изграждат трансгранична мрежа, която развива капацитет за интегриране на елементи на биоразнообразието, георазнообразието и културноисторическото наследство в региона.

Работата включва изграждане на екипи от експерти, описание на маршрутите, обучение на интерпретатори от местните общности, разработване на интерпретативни средства и пособия – табла, брошури, листовки, карти, документални филми и др., както и уебстраница на проекта с участието на всички партньори. Финалът в края на двегодишния период е международна конференция „Интерпретацията в Черноморския регион“. Мотото на проекта „Природа без граници“ подчертава идеята за регионалното значение на опазването на околната среда.

Какво представлява интерпретацията

Идеята за екологичен устойчив туризъм, базиран върху използването на рекреативния потенциал на природата, е част от общия замисъл на дейностите. Интерпретацията е обяснение за природните, културни или исторически ценности, свързани с определено място. Тя дава възможност на посетителя да добие представа за природното и историческо наследство и да разбере какви са целите на опазването му. Интерпретацията помага на хората да оценят нещо, което е уникално и трябва да бъде съхранено.

Интерпретацията се различава доста от традиционното излагане на информация. Информацията представя факти, докато интерпретацията разказва история. Всички видове интерпретация включват информация и се градят върху солидно познаване на фактите. Добрата интерпретация обаче взема фактите и ги поставя в контекста на реалността, като обяснява и разширява значението им и сътворява от тях увлекателна история.

Тя е инструмент, подпомагащ устойчивото управление на защитените територии във връзка с развитието на туристически и образователни дейности.

От Калиакра до Странджа

Българските експерти на проекта са разработили два маршрута за пътеки на северното крайбрежие, в района на Яйлата, Калиакра и Болата и други два на юг, на територията на природен парк „Странджа“. Маршрутите се отличават с ценно биоразнообразие, много исторически паметници, уникална природа и голям потенциал за трансгранично сътрудничество.

Маршрут „Яйлата“, на територията на едноименния археологически резерват и защитена местност на 17 км от Каварна и 16 км от с. Българево, е силно въздействащ с уникалните си скални гробници и исторически находки, едно от последните останали диви места по българското черноморско крайбрежие. Втората пътека „Калиакра – Болата“ се състои от два лъча – до нос Калиакра и до местността Болата. Нос Калиакра, на 12 км от гр. Каварна и на 6 км от с. Българево, природен и археологически резерват, е една от

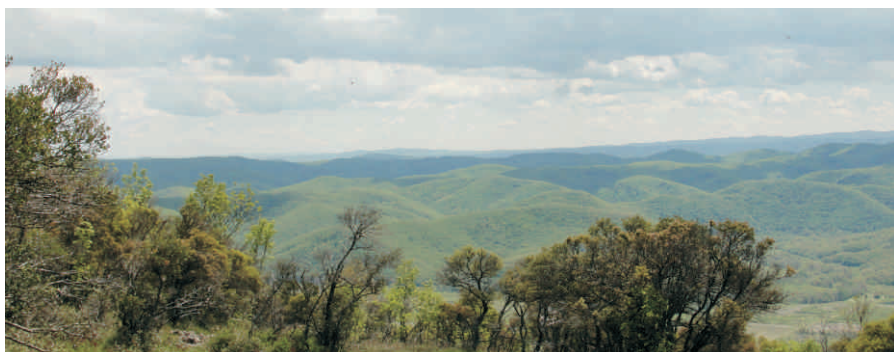
най-популярните туристически дестинации в България.

Южният маршрут „В подножието на угасналия вулкан при Варвара“ с изходна и крайна точка крайбрежното село Варвара на 99 км южно от гр. Бургас и на 8.5 км от Царево е разположен на територията на природен парк „Странджа“. Той минава през гориста местност, богата на растителни и животински видове, с параклис, малка река и интересни каменни образувания с вулканичен характер.

Интерпретативната пътека „Из дебрите на Странджа“ на 60 км южно от Бургас по път Е87 и отклонение по шосе 99, с начална точка с. Калово и крайна точка с. Заберново пресича защитената местност „Парория“, известна с уникалните си вековни дървета и красива природа. Маршрутът предлага среща с автентичния бит, история и култура на планината.

Маршрути в Черноморския регион

Маршрутите в съседна Румъния са в района на крайбрежието и Добруджа. Пътеката „Дъбът – безмълвен свидетел на гората“, посветена на горското биоразнообразие, е разположена в Канарауа Фетии, в района на Остров, между Бъняса и Липница, на 100 км от Констанца. „Минало изсечено в камък“ е маршрут с акцент върху геологията и скалните образувания в Кейле Доброджей или Добруджанската клисура, където се стига по шосе 22 (Е87) по две отклонения през Гура Доброджей – Търгушор – Кея или Гура Доброджей – Касиян – Кея – Търгушор. Третата пътека „Добруджа на няколко стъпки от нас“ е в същата защитена територия, но тематичната и насоченост е културноисторическа и е свързана с

Касиянския манастир. „Историята на стръкче трева“ е четвъртият маршрут с акцент върху биоразнообразието, разработен за защитената територия Круча, разположена на пътя Констанца – Хършова, на 55 км от Констанца.

В Украйна маршрутите са разположени в четири големи защитени територии. В Дунавския биосферен резерват, Одеска област се намира маршрутът „Нулев километър“, който отвежда посетителите по вода от Вилково до делтата на р. Дунав и ги запознава с уникалния свят на този изключително важен екологичен обект на Черно море. Интерпретативната пътека „Перлата на Долен Днестър“ загатва с името си за известния Днестровски лиман в националния природен парк „Долен Днестър“, Одеска област. Характерно за пътеката е богатството на ихтеофауната и блатната растителност, както и интерпретирането на специфичното влияние на лимана върху морската екосистема. В Регионалния ландшафтен парк „Кинбурнска коса“ в Николаевска област е създадена „Кинбурнската пътека“, която разказва за формирането на пясъчната коса и особеностите на живата природа в района. Природният резерват „Карадаг“ в Крим предлага маршрута „Велики Карадаг“ с поход по билото на вулканичните планини, среща с многообразието от природно и историческо наследство в региона, както и морска отсечка с панорама на брега.

Партньорите от гр. Кагул, Молдова са разположили интерпретативни пътеки в четири района в централната и южната част на страната. В резервата „Долен Прут“ е едноименната пътека, която акцентира върху езерния комплекс, заливните низини и историята на района.

„Степта на Буджак“ на югоизток предлага интерпретация за геоложки формирания, спелна растителност и исторически паметници от римски времена до днес. Интерпретативният маршрут „Долен Днестър“ предлага разнообразна информация за ландшафтни резервати и обекти, за бита и поминъка на региона. В резервата „Чодру“ е пътеката „Молдовските гори“, чийто фокус е свързан с многообразието на живота в гората.

Екипът на проекта в Грузия е разработил интерпретативните маршрути в четири защитени територии. Маршрутът „Палиастоми – Фичори“ в националния парк „Колхети“ представлява водна отсечка, преминаваща през свързаното с Черно море езеро и вливащата се в него река, богата на водна и блатна растителност, птици и ихтеофауна.

Пътеката „В кестеновата гора“ в националния парк „Мтирала“ дава възможност да бъдат интерпретирани проблеми на биоразнообразието и опазването на редки ендемични видове. В защитената територия „Кинтриши“ е разработен маршрутът „Извитият мост – църквата „Св. Георги“ – горичката с колхидски чемшир при водопада“, еднакво подходящ за интерпретация на историческа и природна тематика.

Пътеката „Белият мъх“ в резервата „Кобулети“ е получила името си от блатния мъх, който е характерна особеност на пейзажа, наред с белите и жълти водни лилии и многобройните прелетни птици.

Проектът може да се превърне в отправна точка за създаването на регионална мрежа от защитени територии.

Черноморска мрежа на неправителствените организации
9000 Варна, ул. „Д-р Л. Заменхоф” 2
тел.: (052) 615-856
ел. поща: bsnn@bsnn.org
уеб сайт: www.bsnn.org, www.trails.bsnn.org

Проект „Интерпретативни пътеки по крайбрежието - подкрепа за управлението на защитените природни територии в Черноморския регион“ (ИнтерТрейлс)

Изданието е редактирано от Черноморска мрежа на неправителствените организации.
Варна, февруари 2013 г.

Тази публикация е изготвена с финансовата помощ на Европейския съюз. За съдържанието на публикацията отговорност носи единствено Черноморска мрежа на неправителствените организации и то не може при никакви обстоятелства да се разглежда като отразяващо позицията на Европейския съюз.

Съвместната оперативна програма „Черноморски басейн 2007-2013 г.“ е регулирана от Инструмента за европейско добросъседство и партньорство (ENPI) на ЕС. Нейната стратегическа цел е да допринесе за засиленото и устойчиво икономическо и социално развитие на регионите на Черноморския басейн. Трите подцели на програмата са: подпомагане на икономическото и социалното развитие в граничните области, съвместна работа за справяне с общите предизвикателства на региона и насърчаване на местното пряко сътрудничество. Мотото на програмата е „Общи граници. Общи решения.“ Програмата финансира проекти, които целят да допринесат възможно най-много за развитието на региона. За повече информация посетете официалния сайт на проекта: <http://www.blacksea-cbc.net/>

Снимки: © Андриана Андреева